

International Conference on The School of Martyr Soleimani (ICSMS ۲۰۲۱)

The Principles of the school of Martyr Soleimani in fourteen-stories

MohammadAli Zohourian ^۱

Abstract

Examining the behavioral and practical characteristics of Martyr Soleimani, who had a rational and religious basis, shows that he is an extraordinary human being and came from the heart of the real Islamic society. The school of Martyr Soleimani can be considered a school composed of the character of the Prophet Mohammad (PBUH) and the course of Imam Hossein, which made the performance of this great commander stand out. The school of this virtuous martyr is a set of doctrinal, intellectual, cultural, and moral characteristics. Martyr Soleimani believed in Islamic beliefs deeply, so he was the same in word and deed, and he was made a level human being and a suitable and current-building. Thus, in order to identify this character, his behavioral and practical characteristics, which had a rational and religious basis, must be properly examined. Hence, the present study aims to provide a simple and clear picture of the principles of the school of Shahid Soleimani. This research has been written in fourteen stories based on the library studies, and also referring to the biography and the will of the martyr Soleimani, his lectures, as well as the interviews conducted with experts concerning the principles of the school of Martyr Soleimani. Thus, By knowing his principles, we can first learn and theorize the school and then the secret of martyrdom and finally becoming a Soleimani.

Keywords: *Martyr Soleimani, School of Martyr Soleimani, Martyrdom*

^۱- PhD in International Law, South China Sea Institute. Xiamen University, China.
mazohourian@gmail.com

اصول مکتب شهید سلیمانی در چهارده روایت

محمدعلی ظهوریان^۱

چکیده

بررسی و نگاه به خصوصیات رفتاری و عملی شهید سلیمانی که مبنای عقلانی و دینی داشت، نشان می‌دهد او یک انسان فوق العاده و برآمده از بطن جامعه اسلامی واقعی می‌باشد. مکتب شهید سلیمانی را می‌توان مکتبی مرکب از خلق محمدی و راه و منش حسینی دانست که باعث شد عملکرد این فرمانده بزرگ برجسته شود. مکتب این شهید نیکوسرشت مجموعه‌ای از خصوصیات عقلانی، اعتقادی، اخلاقی و فرهنگی می‌باشد. شهید سلیمانی به اعتقادات اسلامی عمیقاً باور داشت. از این رو در گفتار و عمل یکسان بود و از ایشان یک انسان تراز و الگوی مناسب و جریان ساز ساخته شد. بدین ترتیب جهت شناسایی این امر منش، و خصوصیات رفتاری و عملی او که مبنای عقلانی و دینی داشت می‌بایستی مورد بررسی صحیح قرار گیرد. از این رو پژوهش حاضر با هدف ارائه تصویری ساده و روشن از اصول مکتب شهید سلیمانی و با بررسی کتابخانه‌ای با استفاده از کتب و مقالات علمی و همچنین با رجوع به زندگینامه و وصیتنامه شهید، سخنرانی‌های وی، و همچنین مطالعه مصاحبه‌های صورت گرفته با افراد صاحب نظر اصول مکتب شهید سلیمانی در چهارده روایت به نگارش در آمده است. به طوریکه با شناخت اصول ایشان می‌توان در درجه نخست مکتب و سپس راز شهادت و در نهایت سلیمانی شدن را آموخت و نظریه‌پردازی کرد.

کلیدواژه‌ها: شهید سلیمانی، مکتب شهید سلیمانی، شهادت

مقدمه

دیپاچه رسیدن به شهادت گاه از مسیری کوتاه و گاه از مسیری طولانی می‌گذرد. اما آنچه روشن است سرچشمه این راه از مکتب فاطمی و حسینی نشأت می‌گیرد. و آن کس که در چارچوب فرامین و حدود امام شهیدش در حرکت باشد هر روز منزّه تر از دیروز گام در مسیر خیر و دور از مظاهر شرّ پیش خواهد رفت. این منش نتجتاً می‌تواند دایره وسیع اثر گذاری در جامعه را بدنبال داشته باشد. مقام معظم رهبری می‌فرماید: «گاهی رنج و زحمت زنده نگهداشتن خون شهید، از خود شهادت کمتر نیست. رنج سی ساله امام سجّاد علیه الصّلاة والسّلام و رنج چندین ساله زینب کبری (س) از این قبیل است. رنج بردند تا توانستند این خون را نگه بدارند. بعد از آن هم همه ائمه علیهم السّلام تا دوران غیبت، این رنج را متحمّل شدند». (بیانات امام خامنه‌ای در دیدار جمعی از خانواده‌های شهدا، ۱۳۷۶) شهید سلیمانی چهل سال مجاهدت بی وقفه نمود. مجاهد فی سبیل الله بودن آن هم در زمانی که در کمر بند قدرت قرار گرفته باشیم و در ورطه دنیا طلبی نیفتیم امری محال نیست اما در توان عوام نیست و باید آن را در اولیا الله دید. اولیا الله هر کدام ویژگی‌های خاص رفتاری و عملی منحصر به خود را داشتند اما راه همه آنها سلوک الی الله بود. بنابراین جهت شناخت و درک عمیق از مکتب شهید سلیمانی می‌بایست عقبه فکری شخصیتی اخلاقی و عملی این شهید را مورد شناسایی قرار دهیم. مشاهیر بزرگ جهان جهت القای اندیشه خود و اثر گذاری آن در جامعه سالها تلاش می‌کنند تا مکتبی ایجاد نمایند و از باب آن مکتب، افکار خود را پیرامون یک نظریه به دنیا تحمیل نمایند. اما مکتب شهید سلیمانی که حاصل سالها مجاهدت و رشادت و مبارزه با دشمن درون و بیرون ایجاد شده سعی در تحمیل نظریه ندارد. از طرفی تمامی مکاتب ایجاد شده از سوی هر دانشمندی پس از دوره ای یا رد می‌شود یا نقدهای جدی به آن وارد می‌شود و بعضاً با گذر زمان منسوخ می‌شود. اما مکتب شهید سلیمانی از آنجایی که دست در دریای بی کران پرودگار دو عالم داشت و مولود مکتب محمدی و حسینی بود شاخصه‌هایی را در وجود خود رشد داد تا به غایت کمال برسد و مکتبی ماندگار و اثرگذار خواهد بود. مکتب شهید سلیمانی را می‌توان مکتب مرکب نامید، یعنی مرکب از خلق محمدی و منش حسینی بود. شهید صاحب مکتب شد چرا که مقدمتاً بر دشمن درون فائق آمد و از قاب منیّت خارج شد و به حریت رسید. ذکر این نکته قابل توجه و تأمل است که از دیدگاه شهید مطهری انسان زمانی به کمال می‌رسد که از منیّت خارج شود. (مطهری، ۱۳۶۷) و چه زیبا شهید بزرگ ما از پوسته شیطانی که در درون همه انسان‌ها وجود دارد بدر شد و شاکله روحانی به خود گرفت و مرزهای کمال را درنوردید و آن کمال انقطاع بود که شهید سلیمانی آن را مسخر خود کرده بود. در مناجات شریفه شعبانیه فراز عرفانی «الهی هب لی کمال الانقطاع الیک و اثر ابصار قلوبنا...» وجود دارد که حضرت امام خمینی در خصوص این فراز می‌فرماید این کمال انقطاع،

خروج از منزل خود و خودی و هرچه و هر کس، و پیوستن به اوست و گسستن از غیر، و هبه الهی است به اولیای خلص... است». (امام خمینی، ۱۳۶۸: ۴۴۳) زندگی انسان‌ها دارای ابعاد کمی و کیفی متفاوتی می‌باشد ابعاد کیفی زندگی هر کس می‌تواند حتی پس از مرگش حامل پیامدهای مثبت و مفید باشد. برخی با نوشتن کتب و برخی با اختراع و تولید علم اثرگذاری‌هایی خواهند داشت اما عموماً حتی پس از مرگ محصور در امور دنیوی می‌باشند. انسان به این دنیا آمده تا آماده رفتن شود آنهم با توشه‌ای مورد قبول درگاه خداوند منان. شهید سلیمانی در طول چهل سال خدمت رسانی بی دریغ خویش نه تنها در سطح ملی بلکه در سطح بین‌المللی خیر داشت و بعد رسالت کمی خود را به در حد اعلی‌ به سرانجام رساند. او پس از عمل به فقد عرف نفسه فقد عرف ربه روح بزرگی در درون خویش ساخت و پروراند که پس از شهادتش این روح از جسم بدر آمد و وارد فاز کیفی پس از مرگ شد. چنین عملکردی در قیل و بویژه پس از عروج تنها از مکتب عباد صالحین و اولیاء مقرب در گاه حق بر می‌آید که آن مکتب یقیناً دارای عقبه غنی از معرفت الهی و ویژگی‌های ناب است. رهبر عظیم‌الشان انقلاب تاکید بر ضرورت نگاه به مکتب شهید سلیمانی و ابومهدی داشتند تا فردیت. در همین خصوص ایشان بیان داشتند که «ما در صورتی اندازه و قیمت این حوادث را می‌فهمیم که حاج قاسم سلیمانی و به ابومهدی شهید عزیز، به چشم‌یه فرد نگاه نکنیم. به آنها به چشم یک مکتب نگاه کنیم. سردار شهید عزیز ما را به چشم یک مکتب، یک راه، یک مدرسه درس آموز، با این چشم نگاه کنیم، آن وقت اهمیت این قضیه روشن خواهد شد. قدر و قیمت این قضیه روشن خواهد شد». (امام خامنه‌ای، خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۹۸) خون شهید به ویژه شهید سلیمانی پس از عروجش منجر به نمایش ابعاد کمی و کیفی روح بلندش در اقشار جامعه شده است. و در آغاز گام دوم انقلاب منجر به یک خیزش عظیم در بین همه اقشار، خاصه بین جوانان شد. از این رو ضرورت پرداختن به مکتب شهید سلیمانی از جمیع ابعاد لازم و ضروری است به طوریکه پرداختن به این موضوع نباید محدود به نوشتن کتب و مقالات علمی شود بلکه این مکتب می‌بایست به عنوان یک کتاب درسی تدوین و در سطوح مختلف تحصیلی آموزش و تبیین شود. با اینکه تنها یک سال از عروج این شهید بزرگ می‌گذرد در باب شهید سلیمانی آثار متفاوتی نگاشته شده اما سال‌ها زمان و ممارست نیاز است تا مکتب این شهید بزرگ شناسایی و تبیین شود. امام خامنه‌ای در خصوص زنده نگه داشتن یاد شهدا فرمودند «من عقیده‌ی راسخ دارم بر اینکه یکی از نیازهای اساسی کشور، زنده نگه داشتن نام شهدا است» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۳) به همین منظور در این پژوهش سعی می‌شود به این سوال اساسی پاسخ دهیم که مکتب شهید سلیمانی چه اصولی را در بر دارد. مقاله حاضر به شیوه کتابخانه‌ای از طریق مطالعه و تحلیل کتب، مقالات علمی، مصاحبه‌ها و برخی منابع معتبر اینترنتی و همچنین بیانات رهبر معظم انقلاب در سه قسمت اصلی به نگارش در آمده است. در قسمت اول

مبنای شکل‌گیری مکتب به طور کلی مورد بحث قرار گرفته است. در قسمت دوم به تعریف مکتب و همچنین تعریف مکتب شهید سلیمانی پرداخته شده است. و در قسمت آخر چهارده اصل نورانی از اصول مکتب شهید سلیمانی مورد مطالعه و پژوهش قرار داده شده است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مبنای شکل‌گیری مکتب

سکان اصلی امر هدایت بشر در زمین در دستان پیامبران و امامان بوده است اما آنها تنها هادیان و الگوها و اسوه‌های بشریت نیستند بلکه ما شاهد سلسله مراتبی در اسوه بودن هستیم که همیشه در کنار پیامبران و امامان بوده اند و در عصر حاضر به گونه ای دیگر بهرمنند از وجود اسوه‌های غیر معصوم بوده و خواهیم بود. وجود قرآن در نوک قله هدایت و پیرو آن پیامبر اعظم (ص) و سپس امامان معصوم (س) در غالب نور واحد سر منشا هدایت انسان‌ها می‌باشد. در زمان پیامبر بجز معصومین یعنی حضرت فاطمه و حضرت علی (ع) یاسر و عمار و سمیه و ابوذر و غیره بودند که هر کدام در جامعه مریدانی داشتند و بواسطه اتصال به مکتب امام معصوم یاری رسان امام جامعه در امر هدایت بودند. در زمانه امیرالمومنین حضرت علی (ع)، مالک اشتر به عنوان یک اسوه مطرح بوده است. همچنین در زمان امام حسین ۷۲ اسوه جاودانه شدند. در امر هدایت و رهبریت جامعه خصوصاً در جامعه دینی در کنار کلام خدا، پیامبر، امام معصوم و سپس نائب امام را داریم و در جامعه امروز ما ولایت مطلقه فقیه را شاهد هستیم که به قول حضرت امام خمینی (ره) همان «ولایت رسول الله» می‌باشد. (امام خمینی، ۱۳۶۸: ۳۰۸) امام جامعه امروز نیز نیازمند بازوهای قوی و موثر است تا وی را در پیشبرد اهداف اسلامی یاری رساند و عملاً چنین افرادی می‌توانند عمار زمانه شوند.

همان گونه که در رساندن کلام وحی به توده جامعه و برپاداشتن مکارم اخلاقی نیازمند انسانانی والا و برجسته همانند شخصیت بی نظیر پیامبر اکرم (ص) بود، بدنبال هدایت مستمر مردم رسالت پیامبر با بنیان‌گذاری ولایت به اکمل می‌رسد. هدایت عامه و خاصه جهت سعادت مردم پس از پیامبر به چهارده نور واحد که مسیرشان منتهی به کلام وحی می‌باشد منتقل می‌شود. در عصر حاضر و در زمان غیبت حضرت ولیعصر (عج) جامعه بدون زعیم و ولایت رها نشده است. ولایت فقیه وظیفه هدایت جامعه را در ابعاد مختلف به عهده دارد. عملی شدن این امر خطیر به تنهایی شدنی نیست و اسوه‌های گرانقدری به عنوان عمار و مالک باید یاری رسای امر ولایت باشند. در همین چارچوب افراد مختلف با عیارهای متفاوت به این مهم می‌پردازند که از بدو شکل‌گیری انقلاب اسلامی و دوران جنگ تحمیلی و تا به امروز شهدای بزرگی دخیل بوده اند. پس از دفاع مقدس سردار سلیمانی آرام و بی‌هیا هو همچنان یار ولایت باقی ماند. گویا او بایست می‌ماند تا رسالت خود را در گام دوم

انقلاب به انجام رساند و با اهدای خون پربرکتش انقلاب را جان و نیروی خاص بخشد. شاید بتوان گفت شهید سلیمانی نه اینکه در دوران هشت دفاع مقدس لیاقت شهادت نداشت، بلکه ایشان برگزیده خداوند بودند تا ایران اسلامی از انقلابی گری او بهره ببرد و عمار و مالک رهبر انقلاب باشد. او ماند تا مکتبش چهل ساله دوم انقلاب را با خون مطهرش بیمه نماید. در زمان حیات با برکت شهید سلیمانی رهبر انقلاب خطاب به ایشان فرمودند «خود شما هم که آقای سلیمانی باشید در نظر ما شهید زنده اید» حجت الاسلام و المسلمین پناهیان درباره اهمیت و اثرگذاری شهید سلیمانی بیان داشتند که «ما در مورد واقعه‌ی عاشورا یک جمله‌ی مشهوری داریم که می‌گوید کربلا در کربلا می‌ماند اگر زینب نبود؛ و درباره‌ی انقلاب اسلامی هم می‌توانیم بگوییم، انقلاب در ایران می‌ماند اگر سردار سلیمانی نبود». (پناهیان، ۱۳۹۸) این رسالت عظیم از عهده کسی بر می‌آمد که شخصیت والا و ویژگی‌های منحصر به فرد او پس از شهادتش وی را تبدیل به یک مکتب ویژه کند. به گونه‌ای که تا پیش از ملکوتی شدن موثر و مفید برای اسلام و انقلاب بود و اکنون با آزاد شدن روح عظیمش از کالبد تنگ، مکتبی بر جای نهاد که هر روز از مکتب وی رویش‌های جدیدی قابل مشاهده است. شهید سلیمانی روزگاری یاری رسان ولایت در عرصه جنگ سخت افزاری بود و امروز شناسایی و شناساندن مکتب شهید سلیمانی یاری رسان رهبر و مردم در مقابله با جنگ نرم می‌باشد.

تعریف مکتب

اساساً خون شهدا قدرت مضاعف به انقلاب و کشور می‌بخشد. بدین ترتیب سردار سلیمانی تا پیش از شهادتش قدرتمند بود اما پس از شهادت تبدیل به شهید سلیمانی شد و قدرت‌آفرین‌ترین شهید کشور است. و اکنون که در جایگاه عند ربهم یرزقون^۱ قرار گرفته به مراتب قوی‌تر از قبل خواهد بود. شهید مطهری در تعریف مکتب می‌گوید: «یک نظریه کلی، یک طرح جامع و هماهنگ و منسجم است که هدف اصلی آن کمال انسان و تأمین سعادت همگانی است و در خطوط اصلی و روشها، بایدها و نبایدها، خوبها و بدها، هدفها و وسیله‌ها، نیازها و دردها و درمانها، مسئولیتها و تکلیفها در آن مشخص شده باشد و منبع الهام تکالیف و مسئولیتها برای همه افراد بوده باشد». (مطهری، ۱۳۹۲: ۵۳) این شهید و فیلسوف در جای دیگر می‌فرماید مکتب یا ایدئولوژی یعنی دستگاه فکر، مجموع جهان بینی، یعنی هست‌ها (و نیز چگونه بایدها) نگرش من به هستی چگونه هست و نگرش من درباره خودم و جامعه چگونه باشد همه را یکجا می‌گوییم. (مطهری، ۱۳۸۴: ۵۰۴) مکتب را به شکل ساده می‌توان یک راه، اندیشه، و نظری دانست که از تفکرات فردی برون می‌ترواد و بیشتر شکل نظریه پیدا می‌کند که دارای حامیان آن نظر و راه می‌باشد. اما مکتب از بعد اسلامی به

شدت متفاوت، موثر و کاربردی و غیر قابل‌نسخ می‌باشد.

مکتب شهید قاسم سلیمانی

در مقاله «تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی» مکتب اینگونه تعریف شده است که: «مجموعه‌ای از اعتقادات محکم و منسجم، رفتارهای مرتبط و نمودهای برخاسته از اعتقادات، خلقیات و رفتار است به گونه‌ای که از فرد شخصیتی الگو و جامع ارائه می‌کند». (دهقانی پوده و پاشایی، ۱۳۹۹: ۱۸) در همین خصوص محمد جواد رودگر در کتاب خود درباره مکتب شهید سلیمانی اظهار می‌نماید که «مکتب سلیمانی منظومه معرفتی، معنوی، و تربیتی امام و رهبری قابلیت بیان و تبیین دارد». او همچنین بر این عقیده است که «جهت راهیابی به این مکتب باید هم به مقوله‌های اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی او پرداخت و هم سبک زندگی این سردار مورد بررسی قرار گیرد». (رودگر، ۱۳۹۹: ۱۱) از دیدگاه سید حسن نصرالله مکتب شهید سلیمانی برآمده از مکتب امام خمینی (رضوان الله تعالی علیه) می‌باشد. وی همچنین بیان می‌نماید که «می‌توانیم بگوئیم در حوزه‌ی عمل و مسئولیت حاج قاسم، ما با یک مکتب روبه‌رو هستیم. مکتب به معنای ایده، مجموعه‌ی ایده‌ها، فرهنگ یا یک روش معین در کار». (مصاحبه سید حسن نصرالله در اربعین شهید سلیمانی، ۱۳۹۸) در همین رابطه فرمایش حضرت امام خامنه‌ای (حفظه) درباره ویژگی‌های فرمانده قابل توجه است که می‌فرماید: «فرماندهی باید جوهری از رهبری در خودش داشته باشد و بدون آن، فرماندهی نیست. فرماندهی، فقط فرمان دادن نیست که بکن یا نکن. فرماندهی، امری معنوی، یک نوع رهبری، یک نوع اداره همه جانبه و یک چیز متکی به ذهن و احساس و عمل و جسم و روح و با سازماندهی و شکل‌سازمانی صحیح است؛ همان چیزی است که در نیروهای مسلح موجب کارایی کامل می‌شود». (بیانات امام خامنه‌ای در دیدار با فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی، ۱۳۶۹)

مکتب متصل به اسلام، یعنی خداوند متعال و خاندان محمدی، دریایی از معرفت، کمال و راه سعادت است که علاوه بر رساندن انسان به قرب الهی یک راه و مدرسه‌ای را پیش روی مریدان قرار می‌دهد که با شناخت آن همان راه کمال و سعادت و نهایتاً تقرب به خداوند را برای احاد مردم سهل می‌نماید. بدین ترتیب می‌توان مکتب شهید سلیمانی را در قالب مکتبی مرکب از خلق محمدی و راه و منش حسینی دانست که عملکرد این فرمانده هیچگاه در امر و نهی خلاصه نشده و چارچوب معنوی و رهبری داشت که برآمده از مجموعه‌ای از خصوصیات عقلانی، اعتقادی، اخلاقی و فرهنگی می‌باشد. این مجموعه دارای اصولی می‌باشد که برآمده از همان مکتب مرکب در تعریف مذکور می‌باشد که شهید سلیمانی به آنها اعتقاد داشت و در گفتار و کردار یکی بود و از ایشان یک اسوه، انسان تراز و الگوی مناسب و جریان ساز ساخته است و نهایتاً تحت عنوان مکتب شهید سلیمانی

نمایان و معرفی شده است. بنابراین جهت شناسایی این امر، منش و خصوصیات رفتاری و عملی او که مبنای عقلانی و دینی داشت می‌بایستی مورد بررسی و تبیین صحیح و منطبق با شأن و وجود حقیقی او قرار گیرد. به بیان بهتر می‌توان گفت ابعاد شخصیتی این شهید بزرگوار اصول مکتب وی را تشکیل می‌دهد. به همین منظور در ادامه سعی می‌شود تا حد ممکن به طور مجمل و صرف نظر از اولویت قائل شدن در آن اصول مکتب شهید سلیمانی در چهارده روایت به نگارش درآید.

روش شناسی پژوهش

در این پژوهش به منظور آشنایی و شناخت مکتب شهید قاسم سلیمانی براساس روش کتابخانه‌ای با استفاده از کتب و مقالات علمی تعریف و تشریح مکتب، مبنای شکل‌گیری و علل مکتب شدن شهید سلیمانی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. مضاف بر این با رجوع به زندگینامه و وصیتنامه شهید، سخنرانی‌های وی، یادداشتها و همچنین مطالعه مصاحبه‌های صورت گرفته با افراد صاحب‌نظر، اطلاعات مورد نیاز، گردآوری، و نهایتاً اصولی که شالوده مکتب شهید سلیمانی را شکل داده برشمرده و مورد بررسی قرار گرفته می‌گیرد.

یافته‌های پژوهش

پیش از پرداختن به اصول مکتب شهید سلیمانی ذکر این نکته لازم است که آنچه شهید سلیمانی را صاحب مکتب کرد عقلانیت در تمام شئون زندگی فردی و اجتماعی و سیاسی وی بود. ولایت‌مداری، مقاومت و مبارزه با آمریکا، دیپلماسی قوی او، اداره جنگ و سایر امور نشان از رفتار و عملکرد وی در تمامی شئون عملکردی وی مبتنی بر تعقل بود. (پناهیان، ۱۳۹۸) از این رو ویژگی‌های مبتنی بر عقلانیت وی باعث می‌شود که پس از شهادتش از خود مکتبی پرنفوذ، قابل فهم عامه، پویا و اثرگذار برجای بگذارد و جامعه را به سمت شناخت این مکتب سوق دهد. در گام اول انقلاب مکتب دفاع مقدس را داشتیم و در گام دوم آن، مکتب شهید سلیمانی را پیش رو داریم که باید به نحو احسن این مکتب را به جوانان امروز و فردا که تفاوت‌های بنیادین در سبک زندگی، تفکر و فضای مدرنیته حال و حاضر دارند تفهیم و آموزش داده شود. رهبر انقلاب حضرت آیت الله امام خامنه‌ای در اولین پیام خود سردار سلیمانی را نمونه برجسته‌ای از تربیت‌شدگان اسلام و مکتب امام خمینی معرفی کردند. (متن بیانیه امام خامنه‌ای به مناسبت شهادت سردار سلیمانی، ۱۳۹۸) به این معناست که او مولود همین جامعه می‌باشد و جامعه انقلابی-اسلامی می‌تواند با شناخت و شناساندن مکتب این شهید عظیم‌الشان، سلیمانی‌ها پرورش دهد. جهت رمزگشایی از مکتب شهید سلیمانی و ترسیم اصول این مکتب به نظر نویسنده می‌توان با نگاه اجمالی به ابتدای وصیت نامه شهید به مبانی

اعتقادی شهید پی برد. وصیت نامه سیاسی الهی که در اوج اعتقاد و ملامت از شوق به آغوش کشیدن شهادت است. شهادت یعنی محمدی و حسینی زیستن و پرکشیدن. به قول شهید سلیمانی شرط شهادت آن است که شهید گونه زیست تا شهید شوید. این کلام پر مغز دلالت بر این دارد که مقدمه عروج رجوع است، یعنی رجوع به زندگی و منش شهدا. در قسمت اول وصیت نامه این شهید به حقانیت قیامت، قرآن، بهشت و جهنم، سؤال و جواب، معاد، عدل، امامت، نبوت شهادت می‌دهد. این گواهی می‌تواند از سوی عامه هم در وصیت نامه‌ها باشد اما این نوشته‌ها از عمق وجود و برآمده از فواد این سردار اسلام و باور قلبی یک شهید به نگارش در آمده که بر این عقیده است که مسیر شهادت از جاده شهادتین به حقانیت آنچه در بالا ذکر شد می‌گذرد. سپس شاکر بودن را به تصویر می‌کشد و به سرعت خود را سرباز ولایت می‌داند. (وصیت نامه شهید سلیمانی، ۱۳۹۸)

شهید سلیمانی از خصوصیات و فضائل اخلاقی بسیاری برخوردار بود که پرداختن به همه آنها از چارچوب این مقاله خارج است. از این رو تنها به بارزترین این خصایص که مکتب ایشان را بنیان نهاده است پرداخته می‌شود. ایشان دارای ویژگی‌های قرآنی از جمله ایمان^۱، بصیرت^۲، دوری از تکبر^۳، دوری از اسراف^۴، ایمان به هدف^۵، آینده‌نگری^۶، سعه صدر^۷، دوری از تبعیض^۸، دوری از زودباوری و سطحی‌نگری^۹، زمان‌شناسی^{۱۰} و بسیاری دیگر از خصایص قرآنی بودند. از دیگر ویژگی‌های مهم و زیبای این شهید عزیز حضور فعال و مداوم در عرصه نبرد و خدمت به خلق، دیپلماتی قهار و اهل مطالعه، در برخورد با مردم مهربان و با عطف و مایه دلگرمی و قوت قلب به مجاهدین و احترام و محبت به آنها و فراجناحی و در معنای واقعی سرباز با اخلاص ولایت بود. بر همین اساس با شناخت اصول زیر می‌توان در درجه نخست به طور کلی با مکتب او آشنا شد و سپس راز شهادت و در نهایت سلیمانی شدن را آموخت و پیاده سازی نمایم. با این وجود شناخت لایه‌های پیدا و پنهان مسلک و اخلاق ایشان نیاز به بررسی‌های بیشتر و عمیق تر دارد.

۱. آل عمران ۳۸

۲. حج ۴۶

۳. اعراف ۱۳

۴. شعرا ۱۵۱

۵. هود ۱۰۹

۶. غافر ۸۲

۷. توبه ۶۱

۸. نساء ۱۲۹

۹. حجرات ۶

۱۰. دخان ۲۳

اصل اول: ایمان به خدا

در مکارم الاخلاق امام سجاد(ع) از خدا اینگونه می‌خواهیم «خدایا ایمان مرا به بالاترین و کاملترین درجه، یقین مرا به آخرین درجه یقین و نیت مرا بهترین نیت که همان احسن النیات است برسان.» قدرت ایمان به خداوند راه گشای انسان در تمامی امور دنیوی و اخروی می‌باشد. همچنین نیروی ایمان نشاط قلبی را به حد اعلائی خود می‌رساند و صبر در برابر مصائب و قوه اندیشه و راه درست و سعادت نصیب انسان می‌کند. می‌توان شهید سلیمانی را جز افرادی برشمرد که در اعلا درجه ایمان بود. اثبات این ادعا را می‌توان در رفتار و اعمال و خصوصیات این شهید بزرگوار دید. صادق و پاکدست، خاشع و یاری رسان به خلق، امانتدار واقعی در قدرت، جهادگری شجاع و با تدبیر، مهربان با خلق خدا و سختگیر بر دشمنان خدا، صبور و متعهد به قول و وفادار به امامش تا پای جان و نهایتاً رسیدن به سعادت ابدی یعنی شهادت از جمله نکات بارز و برجسته این شخصیت عظیم الشان می‌باشد که جز ایمان آورندگان واقعی به آن دست نمی‌یابند.

اصل دوم: اخلاص

در مکتب شهید سلیمانی در سایه ایمان، اخلاص را می‌توان به عنوان دومین اصل در نظر گرفت، چرا که عدم اخلاص با توفیقات او و رابطه نزدیک ایشان با خداوند و محبت به حضرت زهرا با عدم اخلاص منافات دارد. ایشان دارای فضائل نیک بودند و تظاهر و ریا از رذایل می‌باشد. ایشان با خلوص وصف ناشدنی با همه طیف‌های سیاسی و مردم برخورد می‌کرد و جهت حفظ وحدت و دوری از اختلاف و فاصله گذاری سیاسی سعی بر رفع مشکلات داشت. در همین رابطه شهید سید بهمن خشاوه می‌فرماید «برادران جایی که اخلاص نباشد اختلاف است.» (حسینی پور، ۱۳۹۶: ۴۳) حضرت امام خامنه ای در وصف این شهید عزیز پس از شجاع و با تدبیر خواندن شهید سلیمانی فرمودند «بالاتر از همه اینها (شهید سلیمانی) اخلاص او بود با اخلاص بود، این ابزار شجاعت و ابزار تدبیر را برای خدا خرج می‌کرد اهل تظاهر و ریا نبود.» در جایی دیگر جوش و خروش مردم در روزهای تشییع پیکر مطهر این شهید بزرگ منش را ناشی از اخلاص بزرگ شهید سلیمانی می‌دانستند ایشان بیان داشتند: «مردم قدر سردار شهید قاسم سلیمانی را دانستند و این ناشی از اخلاص است؛ اینکه دلها این جور همه متوجه می‌شوند، نشاندهنده این است که یک اخلاص بزرگی در آن مرد وجود داشت؛ مرد بزرگی بود.» (بیانات امام خامنه ای در منزل سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی، ۱۳۹۸) اخلاص ایشان در زمره میراث به جا مانده از دوران دفاع مقدس است. آن روز که درجه نظامی مطرح نبود و فضا، فضای اخلاص و برادری و برابری بود. این شهید بزرگوار در یک سخنانی فرمودند «در

زمان جنگ، این القاب، سردار در آن نبود، عمومی ترین کلمه رایج در جنگ برادر بود، برادر همت، برادر قاسم، برادر احمد، حسین و غیره، عمومی ترین کلمه رایج در جنگ و پایین ترین و بالاترین شان همین بود.» (سخنرانی سردار قاسم سلیمانی در مراسم سالگرد فتح خرمشهر، «۱۳۸۵»)

اصل سوم: ولایت مدار حقیقی

از بارزترین ویژگی فردی و دینی ایشان ولایت مداری بود. شهید سلیمانی در تبعیت از رهبری به مانند استاد و شاگرد در هر عرضه ای تابع مطلق ولی امر مسلمین حضرت امام خامنه ای بودند. ایشان تبعیت و خط رهبری را عاملی مهم جهت عاقبت بخیری معرفی می کردند. (مشکینی، ۱۳۹۸: ۱۴) سردار عزیز می فرمود: «اگر عاقبت به خیری می خواهید باید پیروی از ولی فقیه کنیم... در قیامت خواهیم دید، مهمترین محور محاسبه اعمال، تبعیت از ولایت فقیه است.» (کاوه، ۱۳۹۸: ۷۶) به جرات می توان گفت از جمله برکات شهادت شهید سلیمانی تثبیت ولایت فقیه در گام دوم بود. به طوری که برخی جوانان که در امر ولایت فقیه سست بودند یا تشکیک می کردند برای آنها موضوع ولایت و مطیع اوامر رهبری بودن به قطعیت و عینیت رسید. یکی از همزمان شهید سلیمانی به نقل از ایشان می گوید «حاج قاسم نسبت به ولایت فقیه، حساسیت و اعتقاد قلبی خاصی دارد و می گوید: اگر تمام علمای جهان یک طرف باشند و مقام معظم رهبری یک طرف، مطمئناً من طرف آیت الله خامنه ای می روم.» (ایستا، ۱۳۹۵)

اصل چهارم: شدیداً انقلابی

حضور پر برکت و مثمر ثمر این شهید عزیز از اوان انقلاب، در دوران دفاع مقدس و در مبارزه با اشراک و نهایتاً ۲۲ سال فرماندهی سپاه قدس در کمال اخلاص و شجاعت و عقلانیت بی بدیل او از ایشان یک انقلابی مخلص و بی نظیر ساخت. حضرت آیت الله خامنه ای در این باره می فرمایند «او در مسائل سیاسی اهل حزب و جناح و اینها نبود لکن به شدت انقلابی بود، انقلاب و انقلابی گری **خط قرمز قطعی** او بود این را بعضی سعی نکنند کم رنگ کنند، ذوب در انقلاب بود.» (بیانات امام خامنه ای در دیدار مردم قم، ۱۳۹۸) یکی از همراهان قدیمی سردار سلیمانی در این باره چنین می گوید که «سردار سلیمانی خیلی دغدغه انقلاب را دارد. یک وقت به من گفت فلانی این انقلاب اینقدر تلاطم و سختی دارد که یک روزی شهدا آرزو می کنند زنده شوند و برای دفاع از این انقلاب دوباره شهید شوند.» (ایستا، ۱۳۹۵)

اصل پنجم: شجاع و با تدبیر

از دیگر اصول برآمده از مکتب شهید سلیمانی شجاعت و تدبیر او در میدان سیاست و نظامی بود. حضرت امام خامنه ای در این باره فرمودند «این شجاعت و تدبیر توأمان، فقط در میدان نظامی هم نبود، در میدان سیاست هم همین جور بود؛ بنده بارها به دوستانی که در عرصه‌ی سیاسی فعالیت می‌کنند این را می‌گفتم؛ رفتار او را، کارهای او را می‌دیدم. در عرصه‌ی سیاست هم سخنش اثرگذار بود، قانع کننده بود، تأثیرگذار بود». (بیانات امام خامنه ای در دیدار مردم قم، ۱۳۹۸) البته تدبیر بر مبنای عقلانیت نه از جنس تدبیری که امروزه برخی سیاسیون اعمال می‌نمایند. نتایج شجاعت همراه با عملکرد و ایمان راسخ شهید سلیمانی را در عملکرد مجاهدت‌های شبانه روزی او می‌توان دید. رهبر انقلاب همچنین فرمودند شجاعت و تدبیر توأمان شهید حاج قاسم فقط مختص فعالیت نظامی ایشان نیست بلکه این دو خصوصیت را به عنوان ویژگی‌های این شهید عزیز در میدان سیاست نیز معرفی می‌کنند.

اصل ششم: مراقبت از حدود شرعی

انسان با اخلاص و محب اهل بیت یقیناً تمام مسیر زندگی او با دیانت و حدود شرعی گره خورده می‌باشد. نمی‌توان مرید و دوستدار واقعی اهل بیت بود و حق الناس کرد. نمی‌شود با اخلاص و با تدبیر بود و به حدود و حقوق انسان‌ها بی تفاوت بود. رهبر عزیز انقلاب در این خصوص می‌فرمایند «شهید سلیمانی هم یک فرمانده جنگاور مسلط بر عرصه نظامی بود هم در عین حال به شدت مراقب حدود شرعی بود. در میدان جنگ گاهی حدود الهی را فراموش می‌کنند می‌گویند اینجا جای این حرف‌ها نیست اما او اینگونه نبود او مراقب بود». ایشان همچنین فرمودند «آنجایی که نباید سلاح بکار رود سلاح بکار نمی‌برد. مراقب بود به کسی تعدی نشود ظلم نشود. احتیاط‌هایی می‌کرد که معمولاً در عرصه نظامی خیلی‌ها آنها را لازم نمی‌دانند اما او احتیاط می‌کرد». شهید سلیمانی در جمع رزمندگان و مدافعین حرم فرمود «ما در اینجا هستیم باید دقت هم کنیم حلال و حرام را دقت کنیم، زندگی مردم را باید دقت کنیم، بیت مردم را نمی‌توانیم تصرف کنیم همینطوری، نماز می‌خوانیم باید دقت کنیم. اینجا جای مستحبات است اینجا جای نافله شب است اینجا نزدیکترین نقطه به خداست.» وقتی جنگ به قسمت شهری کشیده شد در جمع رزمندگان فرمود «اگر به شهر شما حمله شود آیا دوست دارید وارد خانه هایتان شوند؟ خیلی باید مراقبت کنید از حق الناس حتی اگر وسیله به اشتباه جابه جا شد سر جایش بگذارید، خدا از شما امتحان می‌گیرد سعی کنید از امتحان سربلند بیرون بیایید.»

اصل هفتم: دشمن شناس و دشمن ستیز

فرزند روح الله و عمار رهبر انقلاب در معنای واقعی کلمه مصداق واقعی اشد اعلیٰ الکفار و رحما بینهم بود. ایشان در ۸ سال دفاع مقدس در میان خیل سرداران و شاگردان مکتب خمینی کبیر در خط مقدم جنگ با کفار بود. دشمن را خوب می‌شناخت و خوب مبارزه می‌کرد. دشمن شناس و مبارزه شماره یک در سطح ملی و جهانی و کابوس شب و روز دشمنان اسلام و ایران بود. نه نیاز به بازوان ستبر داشت و نه تجهیزات فوق مدرن غربی. او با نیروی ایمان و معنویت بی نظیرش در هر میدانی به حداقل امکانات پیروز بود. به علاوه ایشان بلحاظ برخورداری از قوه بصیرت بالا افاق فکری دشمن را می‌شناخت و درک می‌کرد به طوریکه بعد از برجام نافرجام تحمیلی ایشان به تحلیل برجام سه ضلعی پرداخت و آن را به درستی تحلیل نمود و مشت دشمن را باز و بی اثر نمود ایشان در ۹ اسفند ۹۷ در مراسم گرامی داشت ۶۵۰۰ شهید استان کرمان بیان نمود «برای دشمن، این برجام، سه ضلعی است نه یک ضلعی. او با ما فکر می‌کرد به مرور زمان به دو ضلع دیگر می‌رسد، اما آدم عجولی که آمده، اصرار دارد به سرعت برسد و تصورش این بود که می‌رسد. اینکه اصرار می‌کنند بر برجام ۲ در منطقه، برای این است که می‌خواهند این تحرکی را که از ایران اسلامی به جهان اسلام روح و جان داده، این خونی را که در عالم اسلامی جریان پیدا کرده، بخشکانند. هدف این است که این قدرت ناب اسلامی در برجام ۲ خشکانده شود. اگر العیاذ بالله ما رفتیم و در برجام ۲ شرکت کردیم، به همین تمام می‌شود؟ نه، برجام اصلی در داخل ایران است. تلاش آنها به اینجا منتهی نخواهد شد و برجام سه هم خواهند داشت، چون دشمنان معتقدند که چشمه باید خشکانده شود و این چشمه، ایران است.» (کیهان، ۱۳۹۸)

اصل هشتم: با بصیرت و بصیرت افزا

شاگرد مکتب خمینی و عمار رهبر دوراندیش و شجاع ایران ماورای تفکرات جناحی می‌اندشید و سعی در حل و فصل امور بر مبنای وحدت و تقرب افکار داشت. حامی جناحین حاضر در فضای سیاسی کشور نبود ایشان انقلابی محض و تابع ولایت ولی امر مسلمین بود. ایشان ضمن انجام امور عادی دنیوی هیچگاه دنیاپرستی نکرد تا مسیر شهادت را برای خویش هموارتر نماید و اینچنین نور بصیرت از فواد او خاموش نشد و دل در گرو و محبت دنیا نداشت. امیر مومنان حضرت امام علی (ع): می‌فرماید: «به خاطر دنیا دوستی، قلب‌ها از نور بصیرت، کور گشته اند.»^۱ به نقل از شهید مطهری در کتاب حماسه حسینی ۲ روشن بینی یا همان بصیرت که نمود حقیقی آن در رفتار امام حسین (ع) بود ذکر مینماید که: «روشن بینی یعنی چه؟ یعنی حسین (ع) در آن روز چیزهایی در خشت خام می‌دید

که در آینه هم نمی‌دیدند». (مطهری، ۱۳۷۷: ۸۴) ایشان مهر ماه سال ۱۳۹۵ در یادواره شهدای ملایر فرمود «در خط مقدم جنگ با دشمن، نباید دو صدا بلند شود و کسانی بگویند دشمن نیست، دوست است. خوارج، محصول ترویج همین نگاه بودند. اگر صاحب‌منصبانی آدرس غلط دادند و در جامعه دو صدایی در مقابل دشمن درست کردند، مرتکب خیانت شده‌اند. کوچی دادن به دشمن، بدترین نوع خیانت است. ترویج فهم غلط از دشمن، حساسیت جامعه را از بین بردن و سرد کردن، در درون آن تفرقه درست کردن، خیانت است». چنانچه از کلام شهید درک می‌شود چیزی جز بصیرت در تشخیص صحیح اوضاع سیاسی و آرایش اشتباه گرفتن از سوی صاحب‌منصبان در برابر دشمنان نیست. و این نهیب باید در گوش مسولین ماندگار باشد که راه خوارج را پیش نگیرند تا خائن به امام جامعه و مسلمین نشوند. شهید سلیمانی جناح گرا نبود و همچنین راجع به مواردی همچون کم‌حجابی خط قرمز نداشت^۱ اما بدنبال جذب حداکثری بود. ایشان مدام تاکید بر این داشتن که در جمع بسیجی‌ها که انقلابی هستند سخنرانی نکنید، بروید در فضاهایی که انقلاب را نمی‌شناسند حرف بزنید، در دانشگاه‌ها که انواع و اقسام افراد هستند با سخنرانی آنها را جذب کنید». (شیرازی، ۱۳۹۸: ۱۶)

اصل نهم: بیم از خدا

بیم از خدا به معنای ترس از عمل خود و عقوبت آن است نه ترس از خداوند الرحم الرحیم و غفار الذنوب. شهید سلیمانی با داشتن این بیم نفس خود را مهار کرد تا بهشت را بر خود تضمین نماید. خداوند رحمان در قرآن می‌فرماید «هرکس از مقام پروردگار بیم داشته باشد و نفس را از هواپرستی جلوگیری کند جایگاه و ماوای او بهشت است». ^۲ همچنین امام صادق (ع) در همین رابطه می‌فرماید: «هر که از خدا بترسد، خداوند همه چیز را از او بترساند. (مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار، ۱۳۷۹: ۲۲۷) شهید سلیمانی اهل نماز شب و گریه بود و در آن با شور و احساس تمام مداومت می‌کرد. این مهم را از اوان جوانی و در دوران جنگ تحمیلی انجام می‌داد. (شیرازی، ۱۳۹۸: ۶) یقیناً شهید جهت غلبه بر نفس خود این ممارست را در دل شب انجام می‌داده تا فضایل اخلاقی بر او چیره شود و نفس شیطانی. حضرت علی می‌فرماید مومن خصلتش این است که شبی را به صبح نمیرد و صبحی را به شام نمی‌برد مگر آنکه نفسش مورد بدگمانی او باشد. «تهج البلاغه فیض الاسلام» ۱۳۶۵: ۵۵۶) ایشان در جای دیگر نفس را از باب تکریم نگاه می‌کنند و در وصیت خود به امام حسن

۱. نیروی معنویت و ایمان واقعی ایشان در جذب افراد به گونه بود که وقتی دختری کم‌حجاب قصد گرفتن عکس یادگاری با حاج قاسم بود بیان می‌کند باور نمی‌کردم حاضر به عکس گرفتن با من باشید از امروز سعی می‌کنم حجابم را درست کنم.

مجتبی می‌فرماید «پسرجان نفس خود را گرامی و محکم بدار، مبدا دچار پستی‌ها شود، زیرا تو اگر از نفس خود چیزی را از دست دادی چیزی جای او را نمی‌تواند پر کند.

اصل دهم: حب به اهل بیت

شهید سلیمانی همیشه اهل توسل به اهل بیت بود. ایشان در یکی از جلسات سخنرانی بیان داشتند که در دوران دفاع مقدس «هر وقت در سختی‌های جنگ وقتی فشارها بر ما حادث می‌شد وقتی که به صورت خیلی مضطرب کاری از ما بر نمی‌آمد پناهگاهی جز زهرا نداشتیم.» این همان شیوه حضرت علی بود که در زمان پیامبر وقتی سختی بر آنها وارد می‌شد به رسول اکرم پناه می‌بردند. شهید در علمیات والفجر ۸ در کنار اروند پرخروش توسل به حضرت زهرا را رمز پیروزی می‌دانست. حجت‌الاسلام رضایی در بزرگداشت سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی با برشمردن برخی ویژگی‌های برجسته سپهبد سلیمانی بیان کرد: عشق و ارادت ایشان به مکتب امام حسین (ع) و حضرت زینب (س) بی‌نظیر بود. به طوری که علاوه بر توسلات روزانه هر روز زیارت عاشورا می‌خواند و هفته‌ای یک مرتبه جلسه روضه با وجود مشغله‌های زیاد در منزل ایشان برپا بود. به طوری که حتی در زمان‌های مأموریت نیز تماس می‌گرفت و پیگیر این جلسات هفتگی بود. (رضایی، ۱۳۹۸)

اصل یازدهم: ذلت ناپذیری و خستگی ناپذیری

ذلت ناپذیری شهید سلیمانی او را در کنار حب به اهل بیت او را به دفاع از حرم اهل بیت (ع) و دفاع از اسلام و ایران سوق داد. او نه در زمان دفاع مقدس و نه در دفاع از حرمین مقدس ذلت و خواری مسلمین را نمی‌توانست ببیند و تحمل نماید. حضرت علی (ع) طی خطبه‌ای در جنگ صفین بیان داشتند زندگی که در آن انسان بایستی زیردست و خوار باشد مردن از آن بهتر است، و مردنی که با پیروزی باشد مقرون باشد و صد هزار بار بر زندگی با ذلت ترجیح دارد. مجاهدت‌های خالصانه و شجاعانه شهید سلیمانی در طول هشت سال دفاع مقدس و چندین سال در نبرد با الحاد و دفاع از حرمین و همچنین دفاع از ایران که از نظر ایشان ایران هم حرم بود (وصیت نامه شهید سلیمانی، ۱۳۹۸) نشان از یکی دیگر از منش‌های حسینی او یعنی هیبت من الذله دارد.

حجت‌الاسلام والمسلمین علی شیرازی نماینده ولی فقیه در سپاه قدس که از هم‌زمان و همراهان ایشان نیز بود در ارتباط با خستگی ناپذیری بودن و تلاش بی‌وقفه شهید می‌فرماید: «صبح‌ها هم معمولاً ساعت ۳ از خانه بیرون می‌رفت ورزش می‌کرد استخر یا کوه می‌رفت. پیاده روی می‌کرد و قبل از ساعت ۷ در محل کار بود گاهی اوقات می‌رفت اصفهان و به خانواده جانباز می‌گفت شما بروید استراحت کنید من هستم. جانباز قطع نخاع را تر و خشک می‌کرد. می‌گفت

من دیشب رفتم اصفهان صبح زود برگشتم که به این جلسه برسم. به همه ابعاد توجه می‌کرد من کمتر کسی را دیدم به همه زوایای کار توجه کند. (شیرازی، ۱۳۹۸: ۶)

اصل دوازدهم: از جان گذشته و ایثارگر

شهید سلیمانی در راستای شجاعت و تدبیر و ایمان راسخش در اهداف عالی اش، از جان گذشتگی داشت. در جمع مدافعین حرم فرمود « شما با همین اسلحه کلاشینکف و ... افتخار آفریدید چرا؟ چون از جان گذشتید، البته ما از جان گذشتیم نه اینکه تدبیر نکنیم نه اینکه بر مبنای تدبیر عمل نکنیم، نه، بر مبنای تدبیر عمل می‌کنیم اما از مرگ ترس نداریم چون از جان گذشتیم» ایشان همچنین بیان داشتند «چه آمریکا چه سعودی بخواهد کاری کند نمی‌تواند کاری بکند چون اراده الهی است اینها پیشیزی هم نیستند. در مقابل اراده الهی چون این ملت آماده جانفشانی است و لیاقت پیروزی دارد.» (سخنرانی سردار سلیمانی در بوکمال، ۱۳۹۶) شهید سلیمانی جانباز بالای ۵۰ درصد بودند و حقوق جانبازی و حق پرستاری که به او تعلق داشت را برای امورات خود صرف نمی‌نمود و فرموده بود این پول را خرج درمان جانبازهایی کنید که توانش را ندارند.

اصل سیزدهم: سادگی

ساده زیستی و دوری از تشریفات و ظواهر فریبنده دنیا شیوه انبیا و اولیا الله و بندگان خاص خدا می‌باشد. هر قدر به سیره و سبک زندگی امامان نزدیک شویم از ورطه دنیا طلبی و زرق و برق مدرنیته امروز رهایی خواهیم یافت و بصیرت رشد خواهد یافت. و چه زیبا شهید سلیمانی در اوج قدرت و صدرات نفس نفس را گرفت. مولی الموحدین حضرت علی می‌فرمایند: اگر صلاح نفس را می‌خواهی، بر تو لازم است که با میانه روی و قناعت و سادگی رفتار کنی (تمیمی، ۱۳۷۳: ۱۹۲) شهید سلیمانی می‌فرمود: «من همان برادر قاسم دیروز هستم با همان لباس دیروز البته با محاسن سفید». (مهروان فر، ۱۳۹۷: ۱۵) ناظم دباغ نماینده حکومت اقلیم کردستان در ایران می‌گوید «من با رفت و آمدهایی که به ایران داشته‌ام و با مسوولانی که آشنا هستم، ندیدم هیچ مسوولی به اندازه او خاکی باشد. من در سفرهای زیادی با ایشان همراه بودم. اما همیشه رفتار طوری بوده که انگار من مسوول ایشان و مقام بالاتری از ایشان هستم. کلا طوری رفتار می‌کند و می‌نشیند که اگر او را شناسید، در یک جمع به هیچ وجه نمی‌توانید پیدایش کنید». (همشهری، ۱۳۹۳: ۶۲-۶۳) حضور مداوم و فعال ایشان در عرصه جهاد و بالاخص در آغوش کشیدن شهادت نشان از آن بود که دل در گرو دنیا و مادیات و قدرت طلبی نداشت به تعبیر زیبای خود شهید سلیمانی «من نامزد گلوله‌ها و نامزد شهادت هستم» همچنین می‌فرمود «سال‌هاست در این جبهه‌ها به دنبال قاتل خودم هستم، اما او را پیدا نمی‌کنم». (رضائیان، ۱۳۹۹)

اصل چهاردهم: منفعت طلب و خودپسند نبودن

شهید سلیمانی با وجود قرار گرفتن در سطوح بالای مدیریت نظامی هیچ گاه بهره برداری شخصی نکرد و بدنبال منافع شخصی و خانوادگی نبود. اصل برابری را با خانواده خویش و مردم رعایت می کرد. همانطور که در بالا گفته شد ساده زیستی را بر اشرافی گری ترجیح می داد و منفعت طلبی نمی کرد. ایشان زندگی خویش را وقف اسلام و خدمت به خلق خدا کرده بود. با اینکه در کمربند قدرت قرار گرفته بود در برابر مردم بویژه خصوصاً خانواده شهدا متواضع و فروتن و از خودپسندی اجتناب می کرد. این را می توان ناشی از ایمان بالا و خداترس بودن ایشان دید. شهید سلیمانی مجاهدی فداکار و ایثارگری واقعی و پا به رکاب ولایت بود. حجت الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی صادقی در گفتگو با مشرق با بیان اینکه حاج قاسم خدمت به بندگان خدا را قوی ترین ابزار تقریب الی الله می دید از فشاری که به اقشار مردم وارد می آمد رنج می برد بویژه اینکه ایشان قائل به این بود که مشکلات قابل رفع می باشد. (عبدالله حاجی صادقی، ۱۳۹۸) شهید سلیمانی هر جا می توانست جهت حل مشکلات خاشعانه و خالصانه پیش قدم می شد در همین رابطه آقای حاجی بیان نمودند که یک بار به او عرض کردم حاج قاسم شما نسبت به بعضی از مدیران این همه تواضع نشان می دهید چرا این کار را می کنید این سزاوار نیست. گفت «من برای رفع مشکلات مردم دست هر کسی را می بوسم». حاج قاسم یک تکه کلامی داشت که می گفت «دست شما را می بوسم». من به ایشان گفتم «بعضی از افراد شایستگی این را ندارند که شما این جمله را به ایشان بگویید». گفت «برای مردم دست هر کسی را می بوسم». و می گفت «اگر دست بوسی من سبب شود که مسئولین به این مردم خدمت کنند باکی از این کار ندارم». از این رو رفتار و منش متواضعانه در تمامی شئون زندگی این شهید و الامقام می توان دید. ایشان حقیقتاً خدمت به خلق را عبادت می دانست و بلحاظ برخوردار از بعد ایمانی قوی به آن هم در معنای واقعی عمل می نمود.

نتیجه گیری و پیشنهادها

الف. نتیجه گیری

از آنجاییکه رهبر انقلاب تاکید کردند جهت شناخت اندازه و قیمت و شهید سلیمانی و ابومهدی بایستی به منظر مکتب، راه و یک مدرسه درس آموز به آنها نگاه کنیم و از نگاه به شخص خوداری نمایم پس ایشان وظیفه ای را به جامعه خصوصاً پژوهشگران محول نمودند تا اقدام به شناسایی و تبیین مکتب و راه این دو شهید بزرگ نمایند. پس از بررسی ها و مطالب بیان شده در مقاله می توان بیان کرد سر منشا اصول مکتب شهید سلیمانی ریشه در ایمان به خدا و محبت واقعی و عملی به اهل بیت

(س) دانست. شهید سلیمانی خادم تمام عیار مردم و اسلام بود. تمام شئون زندگی، کار، و خدمات ارزنده او به خلق نتیجه اخلاص وی بود. خلق محمدی و حسینی شهید سلیمانی او را برجسته کرده و از او مکتبی ماندگار و موثر ساخته است. انقلاب اسلامی در گام دوم خود نیازمند روح و رمق قوی بود تا پیکره انقلاب اسلامی را قدرت و جانی تازه ببخشد از این رو خداوند متعال این عبد صالح را برگزید تا با شهادتش انقلاب اسلامی را بار دیگر قدرت مضاعف ببخشد و همچنین مزد مجاهدت‌های خالصانه او را بدهد. در این پژوهش سعی شد با بررسی شخصیت این شهید بزرگوار و تکیه بر افعال و افکار او مختصری از ابعاد گسترده مکتب شهید سلیمانی بیان شود. مهمترین رموز موفقیت و مکتب شدن شهید سلیمانی را می‌توان اینگونه برشمرده که، نخست، اعمال و رفتار ایشان بر مبنای عقلانیت و دیانت استوار بود و هیچگاه دست از دامان اهل بیت جدا نکرد و خالصانه و صادقانه راه خدمت به بشریت را فارغ از نژاد و رنگ و مذهب پیش گرفت چرا که مطیع و سرباز خالص ولایت بود دوم آنکه هر کس مدعی سلیمانی شدن است می‌بایست راه و منش شهید سلیمانی را آنگونه که بود در پیش گیرد و با او انس بگیرد. به طوریکه شهید سلیمانی توصیه بر این داشت که با یک شهید انس بگیرید. سوم آنکه علاوه بر مطالعه و آگاهی بیشتر نسبت ابعاد مختلف شخصیت شهید سلیمانی وصیت نامه سیاسی الهی این شهید بسیار زیبا و آموزنده برای عموم جامعه است که باید آن را مکرراً مرور و در آن تأمل نمود.

به عنوان نکته پایانی می‌توان ذکر کرد شهید سلیمانی حقیقتاً عمار زمانه بود. از این رو می‌توان گفت نمی‌توان عمار بود و مطیع ولایت نبود نمی‌توان مطیع ولایت بود و بی اخلاص بود. نمی‌شود با اخلاص بود و عبد نبود. نمی‌توان عبد بود و در جستجوی شهادت نبود. نمی‌توان سلیمانی رفتار کرد و شهید نشد.

ب. پیشنهاد

- در گام دوم انقلاب ضمن پاسداری و تداوم گسترش و معرفی مکتب دفاع مقدس، کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور در هر سطح و توانی که هستند و همه اقشار و احاد جامعه محدود چاپ پوستر و عکس نگردند و از تمام توان خود برای آشنا کردن هر چه بیشتر مردم با مکتب شهید سلیمانی استفاده نمایند.

- بر دستگاه‌های فرهنگ و آموزش کشور خصوصاً آموزش و پرورش، وزرات علوم و تحقیقات و فناوری و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی لازم است ابعاد شخصیتی، رفتاری و عملی این شهید عظیم الشان را در قالب کتب درسی به عموم جامعه در کلیه رده‌های سنی آموزش دهند.

- رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی»، «کنگره شهدای

کد اختصاصی: ۲۱۸۹۳-۹۹۲۰۱

دومین همایش بین‌المللی گام دوم انقلاب اسلامی: International Conference on The Second Phase of the Islamic Revolution :

The School of Martyr Soleimani ;

مکتب شهید سلیمانی

A Model for Training Jihadi Civilization-Making Managers

الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز

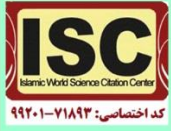
دانشجو»، و «کنگره شهدای هنرمند» در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ فرمودند «هدفان نفوذ معارف شهادت در دل مخاطبین باشد» از این رو برگزاری مداوم همایش‌های ملی و بین‌المللی جهت زنده نگه داشتن و اشاعه مکتب شهید سلیمانی ضروری می‌باشد.

- تعلیم و پرورش فرمانده هان و مدیران کشوری و لشکری در چارچوب مکتب شهید سلیمانی به منظور تربیت و تقویت نیروهای انقلابی و جایگزینی آنها در رده‌های مختلف مدیریتی به رشد کشور در ابعاد مختلف و پیاده سازی آرمان‌های امام خمینی (ره) و شهدا در حمایت از اسلام و مستضعفین کمک قطعی و موثری خواهد کرد.

- علاوه بر نکات اشاره شده لازم و ضروریست تا با تلاش و ارده جدی اجرای برنامه‌های شهید سلیمانی از جمله اخراج دائمی ایالات متحده آمریکا از منطقه و آزادی قدس شریف پیگیری و عملیاتی شود.

منابع فارسی

۱. امام خمینی (ره) (۱۳۶۸). *اصحیفه امام جلد ۱۰*. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. امام خمینی (ره) (۱۳۶۸). *اصحیفه امام جلد ۱۸*. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۳. تمیمی، عبدالواحد. (۱۳۷۳). *غررالحکم و دررالکلم جلد سوم*. دانشگاه تهران.
۴. حسینی پور، سید ناصر (۱۳۹۶)، *پایی که جاماند*. انتشارات سوره مهر
۵. خامنه ای (مدظله‌العالی) (۱۳۶۹) *بیانات امام خامنه ای در دیدار با فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی*.
۶. خامنه ای (مدظله‌العالی) (۱۳۷۶) *بیانات امام خامنه ای در دیدار جمعی از خانواده‌های شهدا*
۷. خامنه ای (مدظله‌العالی) (۱۳۹۳) *بیانات در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی» «کنگره شهدای دانشجو» و «کنگره شهدای هنرمند»*
۸. خامنه ای (مدظله‌العالی) (۱۳۹۸)، *خطبه‌های نماز جمعه*.
۹. خامنه ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۸)، *بیانات امام خامنه ای در دیدار مردم قم*.
۱۰. خامنه ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۸)، *بیانات امام خامنه ای در منزل سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی*.
۱۱. دهقانی پوده، حسین و پاشایی هولاسو، امین (۱۳۹۹). *تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی*. نشریه علمی مدیریت اسلامی، ۲۸(۲)، ۱۳-۳۷.
۱۲. رودگر، محمد جواد. (۱۳۹۹). *سلوک در مکتب سلیمانی*. موسسه دانش و اندیشه معاصر.
۱۳. سلیمانی، قاسم (۱۳۹۸)، *وصیت نامه شهید سلیمانی*.
۱۴. سلیمانی، قاسم (۱۳۹۶)، *سخنرانی سردار سلیمانی در بوکمال*.
۱۵. سلیمانی، قاسم (۱۳۸۵)، *سخنرانی سردار قاسم سلیمانی در مراسم سالگرد فتح خرمشهر*.
۱۶. شیرازی، جت الاسلام و المسلمین علی. (۱۳۹۸). *سبک زندگی شهید اسلامی در مکتب شهید سلیمانی*. تهران: دانشگاه امام حسین.
۱۷. کاوه، ناصر. (۱۳۹۸). *من قاسم سلیمانی هستم سرباز ولایت*. قدیانی.
۱۸. *مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار*. (۱۳۷۹) (جلد اول)
۱۹. مشکینی، کرامتی. مرتضی. (۱۳۹۸). *سرباز ولایت حاج قاسم سلیمانی*. قاف اندیشه.
۲۰. مطهری، مرتضی. (۱۳۶۷). *فلسفه اخلاق*. انتشارات صدرا.
۲۱. مطهری، مرتضی. (۱۳۷۷). *حماسه حسینی جلد دوم*. انتشارات صدرا.
۲۲. مطهری، مرتضی. (۱۳۸۴). *مجموعه آثار استاد شهید مطهری جلد ۱۵*. انتشارات صدرا.
۲۳. مطهری، مرتضی. (۱۳۹۲). *مجموعه آثار استاد شهید مطهری مقدمه ای بر جهان بینی اسلامی جلد دوم*. صدرا.
۲۴. مهروان فر، ابوذر. (۱۳۹۷). *برادر قاسم*. مهر امیرالمومنین.
۲۵. نصر الله، سید حسن (۱۳۹۸)، *مصاحبه سید حسن نصر الله در اربعین شهید سلیمانی: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران*.

کد اختصاصی: ۹۹۲۰۱-۷۱۸۹۳

International Conference on The Second Phase of the Islamic Revolution : دومین همایش بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی :

The School of Martyr Soleimani ;

مکتب شهید سلیمانی

A Model for Training Jihadi Civilization-Making Managers

الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز

۲۶. نهج البلاغه فیض الاسلام. (۱۳۶۵)

۲۷. همشهری. (۱۳۹۳). هفته نامه همشهری جوان، پرونده ویژه سردار قاسم سلیمانی. همشهری، ۱۰ (۴۸۰)

منابع اینترنتی

ایسنا. (۱۳۹۵). قاسم سلیمانی به روایت هم‌رزم و همراه دیروز و امروز

Retrieved November ۱۴, ۲۰۲۰, from <https://www.isna.ir/amp/۹۵۰۷۲۸۱۶۶۴۵>

پناهیان. (۱۳۹۸). در مکتب حاج قاسم عقلانیت حرف اول را می‌زند

Retrieved November ۱۴, ۲۰۲۰, from <https://farsi.khamenei.ir/others-dialog?id=۴۴۸۵۴>

رضائیان, زهرا. (۱۳۹۹). نگاهی به ویژگی‌های سردار مکتب‌ساز، حاج قاسم سلیمانی

Retrieved November ۱۴, ۲۰۲۰, from <https://www.balagh.ir/content/۱۳۲۱۰>

رضایی. (۱۳۹۸). مهمترین ویژگی‌های اخلاقی شهید سلیمانی از زبان هم‌رزمش

Retrieved November ۱۴, ۲۰۲۰, from <https://www.isna.ir/news>

عبدالله حاجی صادقی. (۱۳۹۸). ۹ ویژگی سردار شهید دل‌ها حاج قاسم سلیمانی

Retrieved November ۱۴, ۲۰۲۰, from <https://www.mashregnews.ir/news/۱۰۵۱۹۹۱/۹-ویژگی-سردار-شهید-دل-ها-حاج->

قاسم-سلیمانی, کیهان. (۱۳۹۸). درس‌های مکتب شهید سلیمانی برای فعالان سیاسی

Retrieved November ۱۴, ۲۰۲۰, from <http://kayhan.ir/fa/news>

